

Handläggare:
Marianne Berg Ekbohm

Till
Rinkeby- Kista stadsdelsnämnd

Sverige för nyanlända – Värden, välfärdsstat, vardagsliv (SOU 2010:16)

Remiss från kommunstyrelsen av delbetänkande från den statliga Utredningen om samhällsorientering för nyanlända invandrare (KS-dnr 001-642/2010)

Förslag till beslut

Som yttrande över delbetänkandet Sverige för nyanlända – Värden, välfärdsstat, vardagsliv (SOU 2010:16) hänvisa till vad som sägs i detta tjänsteutlåtande.

Olle Johnselius
stadsdelsdirektör

Susanne Tengberg
verksamhetsområdeschef

Sammanfattning

Utredningen föreslår att kommunerna ska erbjuda nyanlända invandrare samhällsorientering om minst 60 timmar. Samhällsorienteringen ska tillsammans med sfi och aktiviteter underlätta och påskynda den nyanländes etablering i arbetslivet.

Förvaltningen delar utredningens uppfattning om att det är viktigt att stärka nyanländas förmåga att forma sitt liv och att utveckla kunskaper om samhället. Det är bra att samhällsorienteringens innehåll ges en formell grund med krav på hög pedagogisk kompetens hos lärarna och stort utrymme för dialog, reflektion och inflytande.

Förvaltningen anser att det är angeläget att alla nyanlända ska erbjudas samhällsorientering, även föräldralediga, sjukskrivna och ungdomar. Inte minst är det ur ett jämställdhetsperspektiv viktigt då många kvinnor är föräldralediga eller av andra skäl inte är aktuella för Arbetsförmedlingens insatser. Förvaltningen vill liksom utredningen peka på behovet av samverkan mellan olika parter och vidare att samhällsorienteringen utvärderas och följs upp så att den är väl förankrad i samhället.

Bilaga: Sammanfattning av delbetänkandet Sverige för nyanlända – Värden, välfärdsstat, vardagsliv (SOU 2010:16) med förslag till förordning om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare och riktlinjer för samhällsorientering för nyanlända.

Remissen

Integrations- och jämställdhetsdepartementet har remitterat ett delbetänkande från Utredningen om samhällsorientering för nyanlända invandrare – ”Sverige för nyanlända – Värden, välfärdsstat, vardagsliv” (SOU 2010:16) till 72 olika remissinstanser, däribland statliga myndigheter, intresseorganisationer samt kommuner och landsting. I den senare gruppen ingår Stockholms stad. Inom staden har kommunstyrelsen remitterat betänkandet för synpunkter till stadsdelsnämnderna Enskede-Årsta-Vantör, Hässelby-Vällingby, Rinkeby-Kista och Skärholmen samt till socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden och stadsledningskontoret. Remisstiden inom staden går ut den 10 maj 2010.

Delbetänkandet: Sverige för nyanlända – Värden, välfärdsstat, vardagsliv (SOU 2010:16)

Ny lag om nyanlända invandrares arbetsmarknadsetablering

Riksdagen beslöt i mars 2010 om en ny lag (SFS 2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare. Lagen innebär att huvudansvaret för flyktingars etableringsinsatser övergår från kommunerna till staten. Arbetsförmedlingen får huvudansvaret för arbetsmarknadsetableringen och en etableringsersättning som betalas ut av Försäkringskassan. Kommunerna kommer även i fortsättningen att ansvara för svenska för invandrare, men får även ett nytt uppdrag om att ge nyanlända samhällsorientering.

De som omfattas av den nya lagen är den målgrupp som idag ingår i det kommunala flyktingmottagandet, är mellan 20 och 64 år och kan delta i etableringsinsatser på minst 25 procent av heltid. Arbetsförmedlingen ska upprätta en individuell plan med insatser för att underlätta och påskynda den nyanländes etablering. Denna ska utformas tillsammans med den nyanlände och i samverkan med kommunen, myndigheter, företag och organisationer. Nyanlända har rätt att få en etableringsplan inom ett år efter folkbokföringen.

Personer som inte har rätt till en etableringsplan är de som förvärvsarbetar på heltid, går i gymnasieskola eller på grund av sjukdom eller någon annan nedläggning av den fysiska eller psykiska prestationsförmågan är förhindrad att delta i etableringsinsatser på minst 25 procent av heltid. Kommunerna får ansvaret för de nyanlända flyktingar som inte kan delta i Arbetsförmedlingens åtgärder och/eller har behov av kompletterande försörjningsstöd.

Den nämnda etableringsplanen innehåller tre delar, där Arbetsförmedlingen ansvarar för aktiviteter som ska underlätta och påskynda etableringen i arbetslivet och där kommunerna ansvarar för sfi och samhällsorienteringen.

Samhällsorientering för nyanlända arbetssökande personer

Utredningen om samhällsorientering för nyanlända invandrare har haft i uppdrag att föreslå hur samhällsorienteringen bör utformas med en gemensam nationell standard för nyanlända arbetssökande personer. Utredningen fortsätter sitt arbete och återkommer med förslag för övriga nyanlända personer.

Utredningen föreslår en särskild förordning som reglerar samhällsorienteringens innehåll och inriktning samt utformning och organisering. Riktlinjer för samhällsorienteringen har bilagts till förordningen, som föreslås träda i kraft samtidigt med den nya lagen om nyanlända invandrares arbetsmarknadsetablering den 1 december 2010.

Varje kommun ska erbjuda nyanlända samhällsorientering som ska underlätta deras etablering. Målet är att deltagarna utvecklar kunskaper om konstitutionella grundvalar, offentliga institutioner och praktiskt vardagsliv. Samhällsorienteringen ska omfatta minst 60 timmar och påbörjas så snart som möjligt efter att en etableringsplan har upprättats. Samhällsorientering ska i första hand bedrivas på deltagarnas modersmål eller annat språk som de behärskar väl. Pedagogiska överväganden och individuella behov ska vara grunden för i vilken ordning samhällsorienteringens ämnesområden ska behandlas. De personer som ger samhällsorienteringen ska ha lämplig pedagogisk förmåga och ämneskunskap samt väl behärska svenska och det språk som samhällsorienteringen bedrivs på.

Kommunen ansvarar för utvärdering och utveckling av samhällsorienteringen. Länsstyrelserna ska ge kommunerna stöd och följa upp verksamheten samt vid behov ta initiativ till att och stödja samarbete mellan kommuner.

Förvaltningens synpunkter

Utredningen redovisar att inriktningen är att nyanlända invandrare ska ha samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter som andra invånare. Förvaltningen delar uppfattningen att det är viktigt att stärka nyanländas förmåga att forma sitt liv och utveckla kunskapen om konstitutionella principer, om välfärdsstatens uppbyggnad och idéer liksom om vardagslivet.

Förvaltningen anser att det är bra att samhällsorienteringens innehåll ges en formell grund med krav på hög pedagogisk kompetens och med stort utrymme för dialog, reflektion och inflytande. Förvaltningen är också positiv till att den ska vara 60 timmar, vilket i praktiken innebär en utökning mot idag.

Utredningens förslag innebär att merparten av samhällsorienteringen organiseras i språkgrupper. Förvaltningen anser att det är viktigt att samhällsorienteringen är väl förankrad i samhällslivet i övrigt. Vidare anser förvaltningen, såsom utredningen föreslår, att samhällsorienteringen ska utvärderas och följas upp, oavsett om den sker i kommunens regi eller av annan uppdragstagare. Enligt förvaltningens uppfattning ska samhällsorienteringen motverka utanförskap och isolering, vilket är angeläget såväl för individen som för ett integrerat samhälle.

Förvaltningen anser att det är angeläget att alla nyanlända ska erbjudas samhällsorientering, även föräldralediga, sjukskrivna och ungdomar. Förvaltningen bedömer att utredningens förslag medför att det åtminstone under en övergångsperiod blir en stor grupp som inte får rätt till samhällsorientering, eftersom kravet är att vara arbetssökande. Inte minst är det ur ett jämställdhetsperspektiv viktigt att alla nyanlända erbjuds samhällsorientering, då många kvin-

nor är föräldralediga eller av andra skäl inte är aktuella för Arbetsförmedlingens insatser. Förvaltningen anser därför att utredningen i sitt fortsatta arbete bör återkomma med förslag om samhällsorientering även för nyanlända personer som inte är arbetsökande.

Förvaltningen vill liksom utredningen peka på behovet av samverkan såväl mellan kommuner som mellan Arbetsförmedlingen och kommunerna. Sådan samverkan ökar förutsättningarna för hög kvalitet och kostnadseffektivitet. Förvaltningen förutsätter att kommunen får full kostnadstäckning för det ökade åtagandet.

Förvaltningen föreslår att nämnden som yttrande över delbetänkandet Sverige för nyanlända – Värden, välfärdsstat, vardagsliv (SOU 2010:16) hänvisar till vad som anförs i detta tjänsteutlåtande.
